

DÉZSI SZILÁRD

KARÁCSONYI CSODA SHOW

TANULÓI MUNKAFÜZET
CIRKUSZPEDAGÓGIAI FOGLALKOZÁSHOZ

Fővárosi Nagycirkusz
Budapest, 2024

A kiadványt írta és összeállította:

DÉZSI SZILÁRD

cirkuszpedagógus

Lektorálta:

SÁNDOR ANDRÁS

oktatási programvezető

Grafika, tördelés:

BOGDÁN ZOLTÁN

A kiadásért felel a Nemzeti Cirkuszművészeti Központ
Nonprofit. Kft. főigazgatója Kiadó:

Nemzeti Cirkuszművészeti Központ Nonprofit Kft.

1146 Budapest, Állatkerti körút 12/a.

Felelős kiadó:

FEKETE PÉTER

főigazgató

www.fnc.hu

ELŐSZÓ

Tisztelt Pedagógus Kolléga!

A Fővárosi Nagycirkusz oktatási részlege elkötelezett a tanártársadalommal való hatékony együttműködés erősítésében. Szeretnénk olyan szakmai segítséget nyújtani a pedagógusoknak, amelyek megkönnyítik és színesebbé teszik a cirkuszlátogatás tanórai keretek között történő feldolgozását. Ennek a célnak és küldetésnek az egyik eredménye az az oktatási segédlet és tanulói munkafüzet, amelyet a kezében tart.

A kiadvány egyrészt a tanárkollégáknak szóló cirkuszszakmai háttéranyag. A cirkusz mint ösztönművészet és speciális eszközökkel, sajátos nyelvezettel, egyedi megoldásokkal és értékteremtő szimbólumokkal rendelkező előadó-művészeti ág ugyanis alkalmas pedagógiai célokat szolgálni. A tanári segédanyag ezért a cirkuszi előadás során látottak pedagógiai aspektusait helyezi a középpontba, miközben új perspektívát teremt a műfaj és a különböző tantárgyak közötti kapcsolódási pontok felfedezéséhez. A cirkuszpedagógia tehát a klasszikus élménypedagógia szellemiségével és a konstruktivista pedagógia módszereivel, valamint eszközeivel emeli a tanulókat a közös feldolgozás részeseivé.

Másrészt a munkafüzet lehetőséget ad a diákok érdeklődésének felkeltésére, cirkuszi élményeik felelvenítésére és a cirkuszi előadás során látottak izgalmas, interaktív módon történő megélésére. Olyan munkaformákat alkalmaz és tanulói helyzeteket teremt, amelyekben a gyerekek megismerhetik önmagukat, felfedezhetik rejtett motivációjukat és kibontakoztathatják képességeiket, tehetségüket a cirkuszi élmény által.

Kívánom, hogy érezze jól magát a cirkuszban, és kérem, lehetősége szerint használja fel ezt a oktatási segédanyagot pedagógiai munkája során!

Kérdéseit, észrevételeit és véleményét szívesen fogadom a pedagogia@circus.hu címen keresztül.

Tartalmas szórakozást és játszva tanítást kívánok!

Barátsággal:

a szerző

I. MOTTÓ

A Karácsonyi Csodashow című cirkuszművészeti előadás egyik központi gondolata Johann Wolfgang von Goethe alábbi idézete: „Bármire, amit megtehetsz vagy megálmodsz... fogj hozzá! A merészségben zsenialitás, erő és varázslat rejlik.”

- a) Mit jelent számodra ez az üzenet?
- b) Társítsd az alábbi kifejezéseket Goethe idézett gondolatához!

csoda

lángész

energia

bátorság

képzelet

- c) Milyen képességek kellenek szerinted ahhoz, hogy belefogjunk valamibe és elkezdjük valami újat, újszerűt?
- d) Te voltál már olyan élethelyzetben, hogy ki kellett próbálnod valami újat? Sorold fel és idézd fel ezeket az élményeket! Milyen hangulatban voltál akkor? Mit éreztél?

2. CIRKUSZ ÉS KARÁCSONY

a) Készíts egy A3-as lapra szabadon választott technikával egy színes plakátot a „Karácsonyi Csodashow” címmel! Gondold végig és nézz utána, hogy mit jelent a plakát, mint műfaj! Figyelj oda, hogy milyen információknak kell szerepelnie egy plakáton!

b) Készíts egy gondolkodástérképet a cirkusz szóhoz! Milyen korábbi élményeid vannak a cirkusztól? Kik a cirkuszi szereplők, fellépők? Milyen képességek kellenek egy cirkuszi produkció bemutatáshoz?

Ajánlás: a ráhangolódás szakaszában leggyakrabban és legsikeresebben alkalmazott módszer a grafikai szervezés. Ennek egyik formája a gondolkodástérkép. A feladat lényege, hogy a tanulók olyan gondolatokat, fogalmakat vagy információkat rögzítenek az adott kifejezéshez, amely arról eszükbe jut, élményük, tapasztalatuk van már róla.

c) Mi minden jut eszedbe a karácsonyról? Karikázd be azt a három kifejezést, amelyek a leginkább illenek a te karácsonyi ünnepedhez!

SZERETET

KABÁT

BARÁT

CSALÁD

AJÁNDÉK

ÖRÖM

VACSORA

GYERTYA

HÓ

FÉNY

d) Állj párba osztálytársaiddal és beszéljétek meg a választott karácsonyi kifejezéseket! Miért azokat választottad? Idézd fel az ezzel kapcsolatos érzéseidet és élményeidet!

Ajánlás: az „Állj párba!” megbeszéléstechnika az a módszer, amikor az egész osztály együtt vesz részt a folyamatban úgy, hogy addig sétálnak körbe-körbe a teremben, amíg a tanár azt nem mondja: „Állj párba!” Erre a kérésre az egymáshoz legközelebb álló párok egymás felé fordulnak, és röviden elmesélik egymásnak a választott karácsonyi kifejezések mögött meghúzódó indokokat. A játék többször ismétlődhet addig, amíg a pedagógus jónak látja.

e) Tanárod irányításával próbáljátok meg értelmezni a cirkuszi előadás címét! Milyen elvárásaid vannak a cím ismeretében? Értelmezheted külön-külön, de összességében is a Karácsonyi Csodashow címet!

f) Az előadás megtekintésének birtokában válassz egy másik fantáziacímet a cirkuszi show-nak! Te milyen címet adnál volna az előadásnak a rendező helyében?

3. A CIRKUSZ KELLÉKEI

Az előadásban a következő cirkuszi eszközöket használják az artistaművészek.

- gurtni

- posztamens

- lengőtrapéz

- kopftrapéz

- karabiner

- kosztüm

- lengőrúd

- kozsinett

a) Kösd össze a helyes fényképpel a hozzá tartozó artistaeszközt!

b) Húzd a meghatározást a helyes cirkuszi kifejezéshez!

- az aristaművészek által használt jelmez
- az artisták által használt biztonsági fémkapocs
- a cirkuszi állatok elhelyezkedésére szolgáló állvány

4. A CIRKUSZI ELŐADÁS JELENTÉSRETEGEI

- a) Melyik produkció volt számodra a legizgalmasabb? Miért?
- b) Melyik volt a kedvenc jeleneted az előadás során?
- c) Indokold meg pár mondatban, hogy miért az a műsorszám volt a kedvenced!
- d) Sorold fel a kedvenc produkciód során használt cirkuszi eszközöket!
- e) Sorold fel az artisták nevét!
- f) Adj egy fantáziacímet a jelentnek!
- g) Milyen érzések és hangulatok kavarghatnak az általad választott artistaművész(ek)ben a produkció elvégzése közben? Fogalmazd meg saját szavaiddal a belső hangok technikája segítségével!

Ajánlás: a belső hangok technikája a drámajáték egy alapkonvenciója. A feladat során arra kérjük a diákokat, hogy egy-egy kiválasztott műsorszám kapcsán helyezkedjenek bele a fellépők bőrébe, fogalmazzák meg, milyen érzések, gondolatok lehetnek bennük a számok elvégzése közben.

5. A CIRKUSZI ZENE

- a) Sorold fel az előadás során felcsendülő dalok során használt hangszereket!
- b) Mely hangszerek nélkülözhetetlenek egy cirkuszi előadás zenéjében szerinted?
- c) Melyik dal tetszett neked a legjobban?
- d) Indokold meg pár mondatban, hogy miért az a zeneszám volt a kedvenced? Válassz az alábbi lehetőségek közül vagy írd fel újabb megoldásokat?

Azért ez a dal / zeneszám tetszett, mert:

- romantikus volt
- érzelmeket váltott ki belőlem
- vicces volt
- pörgős volt
- meghatott
- elszomorított
- gondolkodásra készített
- további lehetőségek:

e) Hogyan határoznád meg a kedvenc dalod stílusát és műfaját?

f) Keress további lehetőségeket a legnépszerűbb videómegosztó portálon!

6. SZUPERKÉPESSÉGEK

a) Milyen készségekkel és képességekkel rendelkeznek a műsorszámok alatt látott artisták? Válassz az alábbi lehetőségek közül! Indokold is meg választásod!

- fegyelem
- együttműködés
- koncentráció
- testi erőnlét
- kreativitás
- kockázatvállalás
- önbizalom
- figyelem
- elhivatottság
- felelősségvállalás

b) Miért fontosak az artistaművészek számára ezek a jártasságok!

c) Húzd alá a fentiek közül, hogy te milyen képességekkel rendelkezel és indokold meg, hogy az élet milyen területén veszed hasznát a készségeidnek!

d) Készítsetek egy-egy képzeletbeli interjút az általatok választott artistával az előadásból! Kerülj reflektorfénybe! Párban dolgozzatok! Egyikőtök legyen az interjú készítője, aki kérdéseket tesz fel az artistaművésznek! A másik szereplő legyen az interjú alanya, aki válaszol. Legyetek kreatívak! Néhány segítő kérdést megadunk:

Hogy érezted magad ott fenn, a magasban?

Nem féltél?

Milyen érzés volt letekinteni a magasból a közönségre?

Mennyi időbe telt begyakorolnod ezt a számot?

Volt, hogy hibáztál?

Ajánlás: a reflektorfényben elnevezésű játék során a diákok feladata az, hogy beleéljék, beleképzeljék magukat egy választott karakter nézőpontjába és társai kérdéseire Ennek a szereplőnek a nevében válaszoljanak.

e) Készítsetek egy karakterterképet az előadásban fellépő kedvenc artistákról! További lehetőségekért keressetek rá a nevére az interneten, és egészítsétek ki a fantáziáttal, hogy milyen személyiség húzódhat meg lehet a művész mögött a magánéletében!

Ajánlás: a karakterterkép olyan grafikai szervező, amely fikatív vagy valós alakok, karakterek árnyalt, többszemponú és érvekkel alátámasztott jellemzésére szolgál. A tanulók feladata az, hogy a cirkuszi szereplő neve mellé tüntessenek fel legalább négy tulajdonságot úgy, hogy mindegyik tulajdonságot három-három érvel támasztják alá.

7. A CIRKUSZMŰSOR

Olvasd a cirkuszműsor fejlődéséről a Baross Imre Artista- és Előadó-művészeti Akadémia honlapján!

Fotózd be a QR-kódot a feladat megoldásához!

- Sorolj fel az ismeretterjesztő szöveg alapján cirkuszi zsánereket!
- Készíts definíciót (meghatározás) a szöveg és a plakát alapján a trapéz cirkuszi eszközhöz!
- Mi a pantomim? Határozd meg a szöveg alapján!
- Töltsd ki az alábbi táblázatot az ismeretterjesztő szöveg segítségével!

Előadás címe	Megjelenés ideje
Nők a porondon	
	2018
	2016
„Versailles-i ünnepély”	

- Hogyan jellemeznéd a Karácsonyi Csodashow című előadást a szöveg meghatározásai alapján! Válaszd ki és idézd szó szerint a leginkább, a műsorra jellemző mondatot!
- Próbáld meg a szöveg információt is felhasználva egy műsorfüzetet összeállítani a Karácsonyi Csodashow fellépőiről! Írj minden fellépőről egy néhány mondatos bemutatást, amely felkelti a nézők figyelmét! Szerinted mi a különbség a plakát és a műsorfüzet műfaja között?

8. ÁLLATOK A CIRKUSZBAN – AKADÉMIKUS VITA (CSOPORTMUNKA)

Alkossatok négy csoportot az osztályon belül! A csoportok páronként kapnak egy témát és ezen belül egy álláspontot. A csoport az adott álláspont mellett minél több érvet gyűjtsön össze! A csoportok képviselőik útján vitatkoznak egymással (a képviselőket vita közben lehet cserélni is). A többiek addig megfigyelőkként vesznek részt a játékban. A vita végén arról szavaznak, hogy melyik csoport érvelése volt meggyőzőbb. Szabály, hogy az vitapartner által mondott érvre reagálni kell.

Vitatéma:

- o Kutyát érdemes-e tartani vagy macskát?
- o Kinek a feladata a házikedvencről való gondolkodás? Az enyém vagy a családom többi tagjáé?
- o Családtag-e egy házikedvenc?

Ajánlás: A vita olyan együttműködésen alapuló tanulási tevékenység, amely kialakítja a résztvevőkben a saját álláspont melletti érvelés, a mások álláspontjának figyelmes meghallgatása, a mérlegelés, az empátia képességét. Vita közben fejlődnek az együttműködési készségek, a konszenzusra való hajlam. Az akadémikus vita eleven részvételre és körültekintő gondolkodásra ösztönzi a tanulókat egy ellentmondásos téma több szempontú vizsgálatában.

- b) Van-e házikedvenced? Ha igen, kutyád, macskád, lovad, papagájod, hörcsögöd van-e? Ha nem ezek közül az állatok közül kerül ki, akkor milyen házikedvenced van?
- c) Milyen különleges körülményeket kell teremtened a számára? Hogyan gondoskods róla? Milyen speciális igényeire kell odafigyelned az állattartás során? Hogyan csinálod ezt?

9. CIRKUSZ – KARÁCSONY – TRODALOM

Olvassátok el Lázár Ervin: A másik Télapó című meséjét!

Fotózd be a QR-kódot a feladat megoldásához!

- a) Melyik cirkuszi zsáner jut eszedbe a mese kapcsán?
- b) Rajzolj gondolattérképet! Kerüljön fel minden kifejezés, érzés, élmény, amit a szeretetről (karácsonyról) tudsz!
- c) Ha van kedvetek, párban játsszátok el a mesét! Mutassátok meg osztálytársaitoknak!

A FELHASZNÁLT IRODALOM

Almássy Bettina, Bujtor Anna, Eck Júlia, Golden Dániel, Kaposi József, Körömi Gábor, Pérenyi Balázs, Szabó Zsófia, Uray Péter: *Dráma és színház tankönyv 10-14 éveseknek*, Oktatási Hivatal, Budapest, 2021.

Csodaceruza. Irodalmi és művészeti folyóirat gyerekeknek. 2018. XVIII. évfolyam, 86. szám. (Cirkusz)

Csodaceruza. Irodalmi és művészeti folyóirat gyerekeknek. 2019. XIX. évfolyam, 104. szám (Szuperképességek)

Dráma és színház kerettanterv az általános iskolák 5-8. évfolyama számára, https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_alt_isk_5_8 (Hozzáférés ideje: 2024. október 10.)

Joó Emese: *Ha a cirkusz minden, a cirkuszpedagógia minden is = Vincze Beatrix - Kempf Katalin (szerk.): Változó világ - változó múzeumok (tanulmánykötet), ELTE PPK, 2023. 213-236.* https://budapestcircusfestival.hu/images/konferenc/Joo%20Emese_Ha%20a%20cirkusz%20minden_2023.pdf (Hozzáférés ideje: 2024. október 10.)

Lázár Ervin: *A másik Téliapó*, <https://cultura.hu/kultura/lazar-ervin-a-masik-telapo/> (Hozzáférés ideje: 2024. október 10.)

Magyar Cirkuszművészeti Magazin (Karácsonyi Csodashow), a Fővárosi Nagycirkusz kiadványa, 2024. október, IX. évfolyam 5. szám

Nemzeti alaptanterv = *Magyar közlöny*, 2012, 66. szám (Melléklet a 110/2012 (VI. 4.) Korm. rendelethez) <https://ofi.oh.gov.hu/nemzeti-alaptanterv> (Hozzáférés ideje: 2024. október 10.)

Pethőné Nagy Csilla: *Módszertani kézikönyv, Befogadóközpontú és kompetenciaalapú irodalomtanítás a gimnáziumok és a szakközépiskolák 9-12. évfolyamában.* Korona Kiadó, Budapest, 2007.

Sándor András: *Rendhagyó nyelvtanóra a porondon: Anyanyelvi nevelés a cirkuszművészet segítségével.* *Anyanyelv-pedagógia*, 1. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=834> 2020 (Hozzáférés ideje: 2024. október 10.)

Szonday Szandra: *A cirkuszműsor fejlődése - Cirkopédia 04, Baross Imre Artista- és Előadó-művészeti Akadémia Szakgimnázium, Gimnázium, Technikum és Alapfokú Művészeti Iskola honlapja, 2020.* <https://circuschool.hu/2020/04/25/a-cirkuszmusor-fejlodese/> (Hozzáférés ideje: 2024. október 10.)

IRODALOM
ERŐ

EGYENSÚLY

CENTRIPETÁLIS ERŐ

KOMBINATORIKA

MATEMATIKA

GEOMETRIA

SÚRLÓDÁS

FIZIKA

RENDHAGYÓ ÓRÁK

A FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZBAN